Nr. 10. w Wtorek dnia 13. Stycznia 1863.

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA: ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal. 20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY: 1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na ½ szerokości przyjmują się tylko w Expedycyi.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Londyn, 11. Stycznia. — Z Nowego Jorku donoszą pod dn. 30. z. m., że wyprawa pod jenerałem Banksem przybyła w dniu 14. z. m. do Nowego Orleanu. Banks zastąpił jenerała Butlera i zajął Baton Rouge bez oporu. Baton Rouge ma posłużyć za miejsce, z którego wyprawa dalej wyruszy. Chodzi pogłoska, że unioniści opuścili wyspę nr. 2. Kawalerya konfederacka pod jenerałem Stuartem pokazała się na tyłach armii Burnsida i weszła do Dumfries i Occoquan, potem jenerał Stuart ruszył do Accotant, 12 mil od Aleksandryi. Unioniści chcieli mu odciąć odwrót.

— Wedle pogłoski miał jenerał konfederacki Stonewall Jakson zwabić w zasadzkę część korpusu Sigla i wiele mu nabrać jeńca.

— Butler powołany został do Wasyngtonu i ma objąć ważne dowództwo w zamierzonej wyprawie.

— Minister skarbu Chase upoważnionym został do emisyi 200 milionów banknotów.

— Towarzystwo demokratyczne zaproponowało, aby deputowani ze stanów prawowitych zebrali się do Louisville, celem naradzenia się nad środkami do ukończenia wojny. Towarzystwo to uprasza prezesa o pozwolenie do wysłania komisarzy do stanów zbuntowanych.

— Wedle wiadomości z Vera Cruzu z dnia 10. z. m., jenerał Forey obsadził dwa ważne stanowiska na drodze ku Puebli i czynił przygotowania do dalszego pochodu. Mieszkańcy Matamorasu przyjęli Francuzów po przyjacielsku. Miramon popiera napaść francuską. Kongres w Meksyku wydał manifest wzywający mieszkańców do stawiania najzaciętszego oporu napaści francuskiej.

Paryż, 12. Styczn. — Cesarz zagaił dziś osobiście izby następującą mową od tronu:

Moi panowie senatorowie! Moi panowie deputowani!

Ciało prawodawcze rozpoczyna ostatnie swoje posiedzenia. Uprzedzić czas przepisany konstytucyą, byłoby w oczach moich aktem niewdzięczności względem izby, a niedowierzenia względem kraju. Czasy już przeszły, gdzie uważano za rzecz konieczną korzystać ze sposobności jakiego wypadku, aby zabezpieczyć sobie głosy ograniczonej liczby. Dziś gdzie każdy głosuje, w masach nie znajduje się dawniejsza ruchliwość, nie zmieniają się przekonania za najmniejszym powiewem wiatru, który zdaje się poruszać atmosferą polityczną.

Ponieważ widzimy się poraz ostatni zgromadzeni, nie będzie więc bez pożytku rzucić okiem po za siebie na to, cośmy społem od lat 5. zdziałali, bo patrząc na czas przydłuższy, możemy ducha następstw godniej ocenić, który kierował sprawami. Zwykle mają upodobanie dopatrywać w czynnościach monarchów ukryte sprężyny i tajemnicze obliczania, a mimo to moja polityka była bardzo prosta: powiększenie pomyślności Francyi i przewagi jej moralnej, bez nadużycia władzy złożonej w moje ręce i bez jej osłabienia.

Na zewnątrz w miarę prawa i układów popierać prawowite usiłowania ludów ku lepszej przyszłości; nasze stosunki handlowe do krajów, do których nas większa spólność interesów zbliża, rozwijać; z aktów dyplomacyi, stare zatargi uchylać i odejmować powody do sporów; nakoniec za każdą obelgę wyrządzona naszej chorągwi, za każdą szkodę wyrządzoną naszym ziomkom żądać nieustraszenie i wytrwale zadośćuczynienia — pozwólcie nam obaczyć, jak te zasady zostały zastósowane.

Na wschodzie życzenie narodowe Księstw Naddunajskich utworzenia jednego ludu, niemogło nas nieczułymi znaleść i nasze działanie przyłożyło się do przypieczętowania tego połączenia. Zażalenia Serbii, Czarnogóry i chrześcian syryjskich popieraliśmy, o ile były uzasadnione, bez zapierania praw Porcie otomańskiej. Nasza broń walczyła za niepodległość Włoch, bez wchodzenia w układy z rewolucyą, bez zmieniania poza pobojowiskiem naszych dobrych stosunków do tych, którzy na jeden dzień byli naszymi przeciwnikami, bez opuszczenia ojca świętego, któremu dopomagać byliśmy związani naszym honorem i dawniej na siebie przyjętemi obowiązkami.

Załatwiliśmy sporne kwestye z Hiszpanią, które mogły wypłynąć już z nieoznaczonych ściśle granic, już z starego długu z r. 1823, a z Szwajcaryą o Dapps dolinę. Traktaty handlowe zawarto albo są w biegu z Anglią, Belgią, Włochami, Prusami i Szwajcaryą. Wyprawy nakoniec do Chin, Kochinchiny i Meksyku stanowią dowód, że niemasz kraju tak dalekiego, aby napaść na honor Francyi uszła bezkarnie. Podobne wypadki niemogły się wydarzyć bez sprowadzenia zawikłań. Droga obowiązku przechodzi zawsze między skałami. Mimo to Francya powiększyła się o dwie prowincye, rogatki, które nas od sąsiadów rozdzielały, zniżono, obszerne ziemie otworzyły się na najoddaleńszym wschodzie dla naszej zabiegliwości, a co więcej warto, aniżeli zdobycze, uskarbiliśmy sobie słuszne prawo do sympatyi ludów, bez utracenia zaufania i poważania rządów.

W czasie zeszłego roku zdarzyło mi się spotkać z większą częścią monarchów i to spotkanie utworzyło przyjacielskie stosunki, z których każdy jest rękojmią pokoju europejskiego. Pokój ten niemoże być zakłócony wypadkami, które się w ostatnich czasach wydarzyły w Grecyi. Szybki ten przegląd przeszłości zapewnia nam przyszłość i mimo uciążliwości niepomyślnych wydarzeń i przeciwnego zapatrywania się przyznacie, jak się spodziewam, że zawsze ze stałością trzymałem się tej samej miary postępowania.

Co się w szczególności dotyczy wewnętrznego położenia, chciałem z jednej strony przez zupełną amnestyą, wspomnienia zatrzeć wewnętrznych sporów, o ile to odmienić było zawisło, a z drugiej strony podnieść ważność wielkich ciał prawodawczych. Powołałem was do brania udziału bezpośredniego w biegu spraw, opatrywałem wasze obrady we wszystkie rękojmie, których może wolność rozpraw wymagać. Wyrzekłem się dotąd za nieodzowną uważanej prerogatywy, aby ciało prawodawcze mogło wydatki w sposób bezwzględny kontrolować i nadawać większą siłę podstawom, na których się opiera kredyt publiczny. Dla ulżenia naszym finansom, zmniejszono nasze siły lądowe na lądzie i morzu. Dług bieżący mógł być zmniejszony, a przez pomyślną zmianę rent wielki krok uczyniono do zjednoczenia długu. Dochody niestale wzrastają nieustannie wskutek prostego faktu, że powszechna pomyślność wzrasta; i stan państwa bardziejby kwitnął, gdyby wojna amerykańska niewysuszała jednego z najobfitszych źródeł naszego przemysłu Konieczne zatrzymanie się robót po wielu miejscach zrządziło nędzę, która całą naszą pieczołowitość winna zajmować i będzie zażądanym od Was kredyt, aby tym przyjść w pomoc którzy z poświęceniem znoszą skutki nieszczęścia, któremu końca położyć niemożemy. Tymczasem starałem się po za Atlantyk przesłać rady, które wypłynęły ze szczerego udziału. Ponieważ atoli wielkie mocarstwa nie sądziły, że mogą zemną się połączyć, przetom odroczył na czas dogodniejszy moje pośrednictwo, aby położyć kres przelewowi krwi

i wycieńczeniu kraju, którego przyszłość niemoże być dla nas obojętną.

Niechcę w szczegóły wielu ulepszeń administracyjnych wchodzić, jak w utworzenie rezerwy armii, przetworzenie floty, instytutów na rzecz biednych, wielkich robót publicznych, zachęcenia rólnictwa, umiejętności i sztuk pięknych, pomyślności naszych kolonii, acz przytłumiono emigracyą murzynów, umocnień naszych afrykańskich posiadłości przez pieczołowitość dla nich i przychylność pozyskaną u ludności arabskiej. Sprawozdanie o położeniu państwa przedstawi wam obszerniej te środki. Zabieracie się teraz do naznaczenia końca waszych mandatów pożytecznemi robotami, a kiedy powrócicie do departamentów waszych, oznajmijcie tam, że jeżeli wiele trudności przezwyciężyliśmy i znacznych rzeczy dokazaliśmy, to zawdzięczać należy wspólności prac wielkich ciał państwa i zgodzie między nami panującej, że mimo to wiele jeszcze do zrobienia pozostaje, aby nasze instytucye udoskonalić, prawdziwe idee rozszerzyć i kraj przyzwyczaić do liczenia tylko na siebie. Powiedzcie waszym spółobywatelom, że nieustannie gotów jestem wszystko przyjmować, co się zgadza z interesem większej liczby ale jeżeli im leży na sercu dalsze popieranie rozpoczętego dzieła, unikanie starć, które zradza tylko nieszczęścia, niechaj wybierają do nowych izb mężów, którzy jak wy przyjmą istnący rząd bez skrytych myśli i którzy przenoszą nad bezpłodne walki poważne obrady, mężów ożywionych duchem czasu i prawdziwą miłością ojczyzny, rozświecających drogę rządu w swej niepodległości i nienamyślających się w przekładaniu nad wszelki interes stronniczy trwałości państwa i wielkości ojczyzny.

— Wyszła tu księga żółta o sprawach zewnętrznych. O Włoszech mówi taż: rząd francuski ma powód do wierzenia, że papież zezwoli na reformy administracyjne i sądowe Co do Grecyi zaś: mocarstwa postanowiły się porozumieć, kogo na króla greckiego polecą.

— Książe Napoleon nie uda się w podróż. Wysłano tylko jacht jego do Marsylii na naprawę.

— Monitor dzisiejszy donosi, że ks. Darbois, biskup w Nancy został zamianowany w miejsce zmarłego kardynała Morlota, arcybiskupem paryskim.

Frank[illegible]rt nad Menem, 12. Styczn. — Journal l'Europe pisze, że sułtan na przedstawienie reprezentantów wielkich mocarstw i wskutek obaw powstałych z walki stronnictwa dworu z ministerstwem, oświadczy w hatyszeryfie, iż zmiana ministerstwa nie pociągnie za sobą reakcyjnej polityki. L'Europe donosi dalej, że w Bernie rozpoczną się układy o traktat handlowy francusko-szwajcarski na zasadach traktatu handlowego prusko-francuskiego. Ze strony Szwajcaryi układa się Dr. Kern, a ze strony Francyi pan Turgot.

— Dziennik l'Europe donosi: przed trzema tygodniami odczytał poseł Odo Russel na prywatnem posłuchaniu papieżowi poufną depeszę hr. Russla, ofiarującą w interesie kościoła katolickiego i uspokojenia Włoch papieżowi i dworowi rzymskiemu wyspę Maltę na tak długo za miejsce schronienia, aż tenże bezpiecznie i pod gwarancyami będzie mógł wrócić do Rzymu. Tym końcem ofiarowano papieżowi pałać gubernatorski na Malcie. Papież dał odmowną odpowiedź i oświadczył w niej, że uważa siebie w ocenieniu interesów katolickiego kościoła za właściwszego, aniżeli nim jest hr, Russel i oczekiwać będzie przy grobach apostołów rozrządzeń Opatrzności.

Kasel, 12· Stycznia. — Szef ministerstwa wojny podpułkownik Osterhausen, tudzież szef departamentu sprawiedliwości tajny radzca Pfeifer, podali się w południe do dymisyi. Tajny nadradzca finansowy Schnackenberg zawiaduje teraz ministerstwem skarbu.

Bern, 12. Stycznia. — Dziś zagajono posiedzenia rady szwajcarskie.j Prezes rady stanów przedstawiał politykę europejską i z radością powitał załatwienie sprawy o Dapps dolinę.

Berlin, 12 Stycznia. — Najj. Pan do tyla wyzdrowiał, iż słuchał dziś referatów prezesa ministerstwa.

Berlin, 10 Stycznia. — Piszą do gazety wrocławskiej: mnóstwo członków izby deputowanych przybyło już do Berlina. Wszędzie panuje smutek i mało nadziei do zgody. Już się okazują różne zdania pomiędzy członkami stronnictwa postępowego, co jest niewczesną rzeczą. Zachodzą pytania, czyli adres ma być ułożony lub nie, czyli się biernie ma izba deputowanych zachować w obec ministerstwa i nieroztrząsać budżetu. Jak się zdaje znaczna frakcya odłączy się od stronnictwa postępowego i pójdzie swoim torem pod przewodem Waldeka. Inni członkowie dokładają wszelkiego starania, aby stronnictwo postępowe się nierozdwoiło. Jak się zdaje, ich usiłowania uwieńczone zostaną pomyślnym skutkiem.

W kołach izby panów panuje powszechna radość, postanowiono zaraz po zagajeniu posiedzeń napisać adres pełen zaufania do ministerstwa i pochwał adresów lojalnych. Arnim Boitzenburg już napisał projekt do adresu. Habeant sibi.

— Chodzi pogłoska że prezes ministerstwa ma zamiar podać się do dymisyi, ponieważ wielka zachodzi różnica zdań w ministerstwie co do spraw zagranicznych, a w szczególności co do spraw niemieckich .Maniery pana Bismarka sprzykrzyły się podobno drugim ministrom.

Gdańsk, 8. Stycznia. — Na fundusz narodowy zębrano tu dotychczas 4078 talarów.

Kassel, 8. Stycznia. — Stary elektor wszedł znów na starą drogę. Odrzuca propozycye zmierzające do napraw administracyjnych i wszystko ma pozostać po staremu. Wszystko też się zatrzymało, a ministrowie jeden po drugim, podają się do dymisyi, bo rady już sobie z elektorem nie wiedzą. Następca tronu elektorskiego idzie w ślady za ojcem i dla swego syna, a wnuka elektorskiego wybrał ścisłego teologa, którego ojciec pastor, z fanatyzmu dostał się do zakładu obłąkanych. Piękna aspekta na przyszłość.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 9. Stycznia. — Postanowienie rady administracyjnej Królestwa wzbronienia przystępu na odczyty szkoły głównej młodszym urzędnikom i innym wolnym słuchaczom, które nie dobrze było przyjęte, gdyż słusznie w niem początek jakiegoś ścieśnienia nauki upatrywano, postanowienie to dotąd nie zostało wykonane i zdaje się, że zupełnie zaniechanem będzie. Natomiast jest mowa o nadaniu uczniom szkoły głównej kart legitymacyjnych na wzór uniwersytetów niemieckich, któreby zarazem na wstęp wolny do audytorów służyły. Zaprowadzenie pewnego porządku pod tym względem jest pożądane, ponieważ dla natłoku wielkiej liczby starszych osób, rzeczywiści uczniowie częstokroć miejsca znaleść nie mogą, a przynajmniej nie takie, z któregoby uważnie wykładu słuchać mogli. Osobliwem zjawiskiem jest np. obecność kilkunastu dam na odczytach historyi, co także na spotęgowanie uwagi słuchaczów korzystnie nie wpływa. Chcąc pogodzić, chwalebną zkądinąd, żądzę wiedzy nadobnych studentek z przyjętemi w świecie pojęciami o wyłączności uniwersytetów dla płci męzkiej, możeby się dały urządzić osobne odczyty historyi, estetyki i literatury, specyalnie dla płci pięknej, nakształt prelekcyi panny Wasilewskiej we Lwowie, które sobie uznanie i wielkie pochwały zjednały. Podajemy ten pomysł pod rozwagę grona słynnych autorek, na których, jak wiadomo, Warszawie nie zbywa.

Przedwczoraj przebity został sztyletem przed komisyą skarbu starozakonny z Garwolina, jak mówią, w chwili, gdy odbierać miał nagrodę pieniężną za wydanie policyi trzech młodych ludzi, o których aresztowaniu przy transporcie broni czasu swego donosiłem. Sprawcę zamachu podobno ujęto w osobie ślusarza niewiadomego mi nazwiska. O rozpuszczonej nawet przez telegramy wiadomości o powieszeniu obywatela ziemskiego Erazma Zaremby z Płockiego, nikt tutaj nic nie wie, zaprzeczają stanowczo tego czynu w sferach urzędowych.

Kwestya banku ciągle jeszcze nie rozstrzygnięta. Pogłoski o powołaniu p. Laskiego na kierownika tej ważnej instytucyi, od której reorganizacyi na zasadach liberalnych i zdrowych, rozwój rólniczy, przemysłowy i handlowy Królestwa tak przeważnie zależy, na nowo się pojawiły. Urzeczywistnienie tych pogłosek nie zapowiadałoby nowej ery dla banku ani wprowadzenia do niego tych wszystkich poprawek, których się powszechna opinia finansistów i przemysłowców w kraju domaga. Spominane tu i owdzie nazwisko p. Gruszeckiego, członka rady stanu i dobrze zasłużonego urzędnika, na posadę prezesa banku polskiego, więcejby życzeniom kraju odpowiadało.

P. Mianowski, rektor szkoły głównej, urządził u siebie co sobotę męzkie zebrania, które nader licznie przez świat naukowy, literacki i artystyczny są odwiedzane. D. P.

— Korespondenci tutejsi do szląskich, szczecińskich i berlińskich gazet opowiadają jednozgodnie, że dnia 7. bm. w południe, przebity został sztyletem przez niewiadomego ale porządnie ubranego mężczyznę, na ulicy Rymarskiej przy wejściu do gmachu komisyi skarbu, żyd z Garwolina, nazwiskiem Mortka Brandmann czy też Bandmann, w chwili kiedy szedł do komisyi skarbu po odebranie 200 rubli nagrody, za wyszpiegowanie i zadenuncyowanie owych trzech młodych ludzi, których przed niejakim czasem przytrzymano w Garwolinie wraz z transportem rewolwerów. Morderca uszedł, przez nikogo nieścigany. Później aresztowała wprawdzie policya jakiegoś podejrzanego sobie człowieka, ale ten się do niczego nie przyznaje. Pchnięcie sztyletem musiało być nader silne, bo przebiło grubą plikę papierów, które zamordowany miał na piersiach. Umierającego szpiega zaniesiono do szpitala starozakonnych, żył on jeszcze wszelako na drugi dzień.

— Chełmiński Nadwiślanin pisze: »Przed kilku dniami przybył do redakcyi Nadwiślanina jeden obywatel z Królestwa z zapytaniem, zkąd powzięliśmy wiadomość o powieszeniu p. Zaremby z Mławskiego przez członków komitetu centralnego warszawskiego. Odpowiedzieliśmy, że Nadwiślanin nigdy o tem nie pisał; zdawało się nam tylko, że spotkaliśmy się z podobną opowieścią w innym dzienniku polskim, ale trudno nam już było odszukać, w którym to było. Obywatel z Królestwa zaręczał nam, że p. Zaremba z Mławskiego, ów przynajmniej, który mieszkał w Opalenicy na Michałowskiej, żyje, jest zdrów i cały, ale wścieka się na szerzone bezczelnie o nim pogłoski. Nie koniec na tem. W Danz. Ztg. z 6. Stycznia czytamy telegram z nad granicy polskiej z 5. tm. następujący: »Właściciel dóbr Zaremba, ponieważ uwięził dwóch członków centralnego komitetu zbierających składki i oddał władzy, w powrocie został napadnięty w lesie i powieszony.« Wszelkie powody skłaniają nas do twierdzenia że i ten telegram równie jest fałszywy, jak dawniejsze opowieści gazeciarskie.«

Francya.

Paryż, 16 Stycznia. — Courier du Dimanche nie wyszedł dziś,

po otrzymaniu trzeciego napomnienia, które się równa śmierci. Czyli nadal będzie wychodzić, niewiadomo, lubo wedle przepisów prasowych może rząd go zakazać. **Monitor** wyręczył go przeto w ogłoszeniu trzeciego upomnienia.

— Zmiana ministerstwa tureckiego dla tego nastąpiła, że sułtanowi zbrzydły kołowody angielskie względem odstąpienia Grecyi wysp jońskich i żądania części Tesaliio i Epiru. Nowi ministrowie mają się oprzeć tym nowym dążnściom albiońskim.

(*Kor. Cz.*) Nota księcia Gorczakowa w sprawie greckiej uważaną jest powszechnie jako dokument matactwa dyplomatycznego i bezwładnego wysilenia przebiegłości. Gabinet petersburgski wymawiając się od zbiorowego przedstawienia rządowi greckiemu chęci utrzymania w całej mocy konwencyi z r. 1832, i unikając wyraźnego oświadczenia, że księcia Leuchtenbergskiego uważa za członka rodziny cesarskiej, a więc jako kandydata wykluczeniu od tronu greckiego ulegającego, upoważnił niejako rząd angielski do wystąpienia z kandydaturą księcia Alfreda. Spostrzegłszy potem popęd umysłów w Grecyi ku Anglii i zupełną utratę wpływu swojego, rząd rosyjski przybrał jak najskromniejszą postać, udał najsumienniejsze uszanowanie dla istniejących umów, wyrzekł się myśli nasuwania jakiegokolwiekbądź kandydata wyborowi Greków, i to tak przykładne postępowanie, wyjaśnienie i tłómaczenie znalazło w cyrkularzu księcia Gorczakowa. Lecz to usprawiedliwienie się obwinionego niewydaje się bardzo szczęśliwem ani przekonywającem — a oświadczenie, że gabinet cesarski odmówił określenia stanowiska prawnego ks. Leuchtenhergskiego wśród rodziny panującej dla tego jedynie, że oznaczając je, byłby się zdawał stawiać go jako kandydata, jest wybiegiem dziecinnym i niedołężnym, niezdolnym kogokolwiekbądź oszukać. Niemoc Rosyi w polityce zewnętrznej coraz jawniejszą się staje. Kiedyż mężowie stanu, kiedyż naród rosyjski zrozumie, że dopóki będzie trzymał w objęciach swoich wyrywającą mu się Polskę, dopóty nie będzie panem swoich ruchów, swojego chodu, i że chcąc w więzach utrzymać niewolnika, sam się na niewolę skazuje. Pogłoska o zamiarze zwrócenia Gibraltaru Hiszpanii pod pewnemi warunkami, objawiającym się w rządzie angielskim, zaczyna przybierać pozory prawdopodobieństwa. Gibraltar był kluczem morza Śródziemnego bardzo użytecznym Anglii zwłaszcza ze względu hanlowego, był on niejako warownią handlu W. Brytanii, magazynem jej wyrobów. Odkąd zasada wolności handlowej upowszechniać się zaczyna, ta groźna twierdza mniej potrzebną się okazuje, a utrzymanie w niej załogi i stanu obronnego naraża na koszta, które w czasie trwania pokoju nie równoważą się odniesionemi korzyściami. Domyślają się tutaj, że w związku z układami, które się rozpocząć mają, zostaje zajęcie w sprawie meksykańskiej przez rząd hiszpański stanowiska nieprzyjaznego Francyi. Ostatnia mowa marszałka Odonella objawia sposób zapatrywania się na nią, zupełnie sprzeczny widokom cesarza Napoleona. W tej okazanej niechęci, naczelnik gabinetu madryckiego znajduje zapewne ośmielenie i poparcie u samej królowej. Wiadomo jest bowiem, iż jej usposobienie nie jest bynajmniej przychylnem rodzinie cesarskiej. Za powód do niego przytaczają urazę, jaką królowa Izabella powzięła po narodzeniu księcia Asturyi. Gdy się cesarzowi syn urodził, królowa uległszy nasnniętej radzie przez posła francuskiego, ozdobiła kolebkę dziedzica tronu cesarskiego łańcuchem złotego runa. Po przyjściu na świat księcia Asturyi, oczediwała wywzajemnienia się, a więc wielkiej wstęgi legii honorowej. Cesarz jej nie nadesłał, a ztąd uraza kobiety, matki i królowej.

Włochy.

Garibaldi na Kaprerze wraca do zdrowia. Rana się goi, noga jest mniej nabrzmiała, ropienie zmniejsza się, a otwór rany się zamyka naturalnie. Już nawet przy pomocy krókiew chodzić może, a co najlepsza ustały reumatyczne bóle. Przypisują to zdrowemu powietrzu na Kaprerze i dobremu humorowi pacyenta.

Rzym, 28. Grudnia. — Ojciec święty nie mógł odprawić na Boże Narodzenie ani mszy pasterskiej ani uroczystego nabożeństwa następnego rana, gdyż noga mu na nowo spuchła, a do tego przeziębił się jeszcze. Niezważając wszelako na cierpienie, chciał koniecznie zstąpić do kaplicy sykstyńskiej i do św. Piotra, dla tego mianowicie, by tylu przybyłych temi dniami cudzoziemców i pielgrzymów nie pozbawiać widoku ceremonii papieskich, które dla wielu były jedynym podróży celem. Ale nadworny jego lekarz Dr. Viale-Prelà oparł się stanowczo tej chęci, żądając, by pod żadnym warunkiem pokojów watykańskich nieopuszczał. Ojciec święty poddał się tedy, acz bardzo niechętnie temu przepisowi i kazał się wyręczyć kardynałowi Mattei, dziekanowi św. kollegium, który na jego miejscu uroczystą sumę nad grobem apostołów odśpiewał. Nie było jednak ani poświęcenia kapelusza i miecza, które odwiecznym zwyczajem papież przeznacza dla jednego z monarchów katolickich, lubo od wieku podobno żadnemu już ich nie posyła, ani też innych ceremonii, jakie tylko sam Ojciec święty zwykł odprawiać. Większa część przytomnych nic nie wiedząc o słabości jego, wielce się strwożyła widząc, że nie przybywa, a kardynał na jego miejscu przystępuje do ołtarza i mnóstwo przesadnych wieści, które zapewne niejeden dziennik powtórzy, gruchnęło od razu. Jednakowoż choroba Ojca świętego była nie znaczącą, skoro zdołał mszę odprawić w swojej prywatnej kaplicy, a w dzień swoich imienin, to jest wczoraj (wiadomo bowiem że Pius IX. otrzymał na chrzcie imie Jana Ewanielisty), przyjmować dyplomatów przybywających z powinszowaniem, jako też oficerów papieskich prowadzonych przez monsignora Mérode, do których, będąc bardzo ochryplym, nie mógł jedno słów kilka przemówić. — Wznowienie się choroby papieża kilka dokładnie uwiadomionych osób przypisuje wzruszeniu, jakiego doznał odpowiadając nader żywo wysokiemu dostojnikowi kościelnemu, który przemawiał usłużnie w imieniu cesarza Napoleona i obstawał za potrzebą nadania przynajmniej pozornych reform, dla postawienia cesarza w możności wykonania tego, co na korzyść stolicy apostolskiej zamyśla. Przymiotnik pozorny wielce rozgniewał papieża. »Mnie zwodzić ludzi pozorami nie wolno, miał odrzec; kiedy co daję, to daję istotę rzeczy, a nie jej pozór i dla tego nigdy nie obiecuję jak inni, czego dotrzymać nie chcę. Będąc Włochem kocham z urodzenia Włochy rzeczywiście i boleję nad stanem, do jakiego unitaryzm je przywiódł; a mój doradca nie kocha ich tak jak ja!« Jakoż Ojciec święty nie obiecywał nigdy nadać tego wszystkiego, czego po nim wymagano, a mianowicie ustaw gdzieindziej przyjętych. Reformy, których opracowaniem zajmuje się w tej chwili komisya pod prezydencyą monsignora Pia, mieszczą w sobie instytucye municypalne, które przywrócone być mają w pewnej części, a decentralizacya tak potrzebna i zalecana przez kardynałów Grassellinego i Marinego, rozpocząć się ma na tej drodze. Radcy municypalni obierani będą przez zgromadzenia wyborcze i we wszystkich znaczniejszych municypiach ustanowione; wszakże rząd zachowa *veto* (!) względem tych kandydatów, którychby poczytywał za nieprzyjaciół swoich i wręcz przeciwnych władzy świeckiej papieża. Konsulta finansów złożona z deputowanych wszystkich prowincyi, otrzyma głos doradczy czyli votum deliberacyjne. Z razu wahano się przystać i na tę ostatnią reformę, a kardynałowie stronnicy dawnego systemu, jak sekretarz stanu, Altieri, Matter, Caterini itd., opierali się jej ze wszystkich sił, ale tak zwana liberalna cześć kolegium świętego złożona z kardynałów Bofondi, Marini, Grasselini, Mertel, d'Andrea, De Silvestris, Cagiano itd. a stanowiąca dziś większość, zauważała, że żadne ztąd nadużycie nie grozi, gdyż dochody państwa są nieznaczącemi w tej chwili, a wszystkie niemal zasiłki z zagranicy nadchodzą, temi zaś konsulta finansów rozporządzać nie ma prawa; a co do późniejszego czasu, w którym dopiero ta reforma znaczenia może nabrać, ufać należy, iż znikną niebespieczeństwa grożące stolicy apostolskiej. Zarząd pocztowy będzie także całkiem zreformowany i nastąpią inne ważne zmiany, o których będę miał jeszcze sposobność pisania. Skoro komisya prałatów ukończy swe prace, poda je do przejrzenia, poprawienia a jeśli potrzeba się tego okaże, i do rozciągnienia zakresu reform, innej komisyi złożonej z trzech do sześciu kardynałów, którą Ojciec święty sam wkrótce wysadzi. Nadzwyczajna kongregacya kardynałów miała się zebrać przeszłej niedzieli w Watykanie, ale słabość papieża przeszkodziła jej zgromadzeniu się; odbędzie się ona tedy dzisiaj i zapewniają, że jest spowodowana nie polityczną lecz bardzo ważną kościelną sprawą. Mówią że monsignor Berardi, nominat nicejski, opuszcza wice-sekretarstwo stanu i obejmuje urząd sekretarza kongregacyi biskupów i regularnych, który opróżni wkrótce monsignor Bizzarri do kardynalstwa powołany, następcą jego jako wicesekretarz stanu byłby monsignor Sauguigni, audytor nuncyatury portugalskiej, prałat rzadkich zdolności; dodają jednak, że mgr. Berardi odmówił ofiarowanego sobie dostojeństwa. W Pulii reakcyoniści i różnorodni powstańcy przeciwko jedności włoskiej wzięli za hasło *Viva Pio nono!*

Ojcjec święty posłał dziesięć tysięcy franków zubożałym rzemieślnikom paryskim. Mgr. Chigi doręczając je p. Drouyn de Lhuys rzekł, iż Jego Świętobliwość żałuje, że mu teraźniejsze ubóstwo więcej dać niepozwala. Papież posłał także cztery tysiące franków protestanckim rzemieślnikom angielskim w Lancashire, a tysiąc franków rodzinom, które wylew Padu o nędzę przyprawił.

Przez cały dzień Bożego narodzenia żłobek betleemski przez św. Helenę przywieziony do Rzymu wystawiony był w bazylice N. P. Śnieżnej, a tysiące osób go nawiedzało. Nigdy tak ogromnego zjazdu w ten dzień niewidziałem. Wszystkie ulice do Liberyańskiej bazyliki wiodące, napełnione były nieprzerwaną procesyą pielgrzymów. Cz.

Turcya.

Carogród, 26. Grudnia. — Dzienniki greckie w tej chwili zakładają jednozgodnie protest przeciw rozporządzaniu losem narodu mimo jego woli i ograniczaniu traktatem bez niego robionym, jego woli co do zarządu sprawami wewnętrznemi i co do wyboru króla. Nieustając dotychczas w popieraniu księcia Alfreda, robią one zapytanie, co pocznie Europa, jeśli Grecy narzuconego przez nią króla puszczą znowu na wodę?

Projekta kandydatur przyjmują Grecy obojętnie, król Ferdynand portugalski mało ich interesuje. **Anatolikos Astir** w humorystycznym artykule wylicza dwa tuziny niemieckich książątek gotowych przystać na wszelkie wiary i konstytucye; radzi więc wysłać deputacyę dla zaangażowania pierwszego z brzegu kandydata na tron tymczasowy; i proponuje, aby okręt parowy stał gotów w Pireu, dla odwożenia i przywożenia królów.

Dzienniki greckie nieśmią jeszcze wywiesić otwarcie chorągwi wojennej dla odzyskania prowincyj, a nieśmią w nadziei ustępstw tak ze strony Anglii jako też i Turcyi, zmuszonej w takim razie przez rządy europejskie; wzgląd ten każe im pochlebiać Anglii, Francyi i Rosyi. Zdaje się, że mącenie kwestyi greckiej a ztąd i zwłoka, jest inseresem Rosyi. Francya również, jak w całej sprawie wschodniej, odgrywa tu rolę dość skromną; a mimo swej solidarności z Rosyą, niemoże się pochwalić zbytnią sympatyą Greków. Wiadomość o możliwem odstąpieniu wysp Joskich na korzyść Hellady, opinia tutejsza w Carogrodzie przyjęła niedowierzająco. Spodziewany w Atenach lord Elliot ma uroczyście powtórzyć te obietnice angielskie.

Baron Korf ma przybyć w tych dniach do Aten w misyi specyalnej i ważnej, jak powiadają. Obok pięciu statków wojennych francuskich na wodach greckich, jest jeden tylko okręt angielski; inne ustąpiły w tej chwili do Korfu i Malty. Wybory zajmują obecnie znaczną część uwagi Greków — i jeśli nie ze względów politycznych, to osobistych dają powód do licznych zgromadzeń. Deputowani greccy z prowincyj greckich pod panowaniem Turcyi będących, nie będą się zapewne odznaczać zbytnią gorącością przekonań; względy majątkowe nie pozwalają ubogim zająć miejsce w oddalonej izbie ateńskiej, też same względy niepozwolą bogatym narażać swego majątku i interesów, któremi związani są z Turcyą,

Obliczenie tutejszego głosowania na króla jeszcze nieskończone; lecz mimo tego jawną jest rzeczą, że książe Alfred króluje w urnie wyborczej. Na deputowanych największą liczbę głosów otrzymali tutaj Maurokordato i Trikupis [1])

Tutejsza młodzież grecka, niemogąc swobodnie radzić, założyła w tych dniach nowy klub pod imieniem towarzystwa dobroczynności; władze tureckie musiały go zatwierdzić.

Wiadomości z Syryi mówią o uformowaniu tam nowego korpusu z czterech szwadronów jazdy i sześciu pułków piechoty; jest to znakiem powiększania sił tureckich nie tylko dla sprawy syryjskiej. Inauguracya nowych koszar dała znów powód sułtanowi do rozdania między wojsko miliona piastrów. Tak w celach zewnętrznych jak i wewnętrznych sułtan faworyzuje armię. Charakter jego nie zgadza się na żadne koncesye; w obec więc zawichrzonych stosunków na Wschodzie, jedynie w orężu chce szukać pomocy. Zawsze jest groźna a pilna kwestya zaboru wakuhów (dóbr duchownych) i tylko siłą wojenną może być równoważona niechęć duchowieństwa tureckiego.

Wczoraj wystąpiły dwa pułki piechoty przeodziane w kaftany i szerokie szarawany zuawów francuskich; podobny kostium prawdziwie turecki ma przyjąć cała piechota; na tej reformie zyskuje wiele postawa żołnierza.

Posłowi angielskiemu, Bulwerowi, udało się nareszcie wyjednać koncesyę na nową drogę żelazną, prowadzić się mającą od Kaira ponad brzegiem morza Czerwonego. Inna znów kolej żelazna z Indyj do Suez jest również w projekcie. Widoczna tu emulacya z Francyą. Za kapitałami postępuje w ślad ich gwarancya, a z nią i wpływ i środki do mieszania się w cudze interesa. Zaiste tak są już powikłane sprawy na Wschodzie, że wszelkie nowe objawy dla samego natłoku tracą swą ważność.

Komisya wyznaczona do zbadania przedawnionej już sprawy w Marasz ukończyła swe prace w Zejtunn wydaniem wyroku śmierci na dwóch Ormian i jednego Turka; kilku Ormian skazano przytem na kary pieniężne. Członkowie tej komisyi: biskup i arcybiskup ormiański, niechcieli położyć swego podpisu na wyrokach śmierci. Journal de Constantinople tłumaczy to powodami religijnemi.

Nowy minister oświaty książe Mustafa basza rozpoczął swoje urzędowanie reformą, która, dziwić się należy, że tak późno zaprowadzoną została; od tej pory wszyscy nauczyciele szkół przed objęciem swych posad mają zdawać egzamina; było to już oddawna przyjętem w zasadzie, w wykonanie jednak ma wejść dopiero pierwszy raz.

Przeszłej niedzieli sułtan wraz z dygnitarzami znajdował się na przedstawieniu teatralnem w dworskim teatrze na Dolma-Bakczi. Wypadek ten tłumaczą w duchu reform europejskich. Po objęciu tronu pierwszy raz podobno zobaczył się Padyszach z Melpommeną.

Po deszczach śniegach i burzach, które wiele klęsk żegludze zadały, mamy tu od dwóch dni pożądaną pogodę.

Święta Bożego Narodzenia obchodzą tutaj marynarze wywieszeniem wielkich flag, salwami działowemi i świątecznym strojem. Lewantyni tyle skłonni do uniesień i zbytku, witają rozpoczęcie karnawału wystrzałami radośnemi z pistoleótw; my zaś, jak zawsze, tęsknim za przeszłością, patrzymy w przyszłość. Wspomnienie naszych opłatków, wigilii, kolend i tego co się z niemi wiązało: oto motywa do ciągłego powtarzania z Dantym: »Nesun magior dolore, Che ricordarsi tempore felice, Nella miseria.«

[1]) Obydwaj mieszkają w Grecyi niepodległej; w ogóle zdaje się, że ludność grecka w prowincyach tureckich wybiera na deputowanych znakomitszych Greków, mieszkających w Grecyi niepodległej.

— Rząd turecki silnie dotknięty został przedstawieniem Anglii, aby odstąpił Grecyi część Tessalii i Epiru, które zamieszkałe są przez Greków i są prowincyami czysto greckiemi. Dotknięty był tem żądaniem tem silniej, iż dotychczas uważał Anglią za swego największego obrońcę. Widocznie przyszła chwila zapowiedziana przez lorda Redcliffa, chwila, w której W. Brytania stała się filhelenistką. Powód tego jawny: widząc rosnący ciągle wpływ Rosyi i Francyi w północnych prowincyach tureckich, przez to, że mocarstwa te popierają lub udają że popierają dążenia do niepodległości ludów słowiańskich w tych prowincyach, postanowiła Anglia dla równoważenia ich popierać w południowych prowincyach tureckich przez ludność grecką zamieszkałych, ruch narodowy grecki. Krok ten okazuje zarazem, iż rząd angielski zwątpił zupełnie o utrzymaniu Turcyi, czego niemożebność dawno widzimy, i pragnie, aby natomiast miała wpływ w utworzyć się mogącem państwie greckiem. Zdaje się, iż ten krok Angli spowodował zmianę w ministeryum tureckiem i usunięcie W. Wezyra Fuada baszy, o czem telegramy donoszą.

Kronika miejscowa.

Poznań, 13. Stycznia. — Z rozporządzenia kr. rejencyi odbyło się wczoraj posiedzenie rady administracyjnej tutejszego bractwa strzeleckiego pod przewodnictwem radzcy miejskiego pana Aua, na którem miano rozstrzygnąć spór zachodzący o przyjmowanie członków, którzy się do bractwa zgłosili. — W zeszłym tygodniu zdybała policya kilka towarzystw po miejscach publicznych, przy grach ażardownych. Z tych pierwsze miało bank znaczny, Jednego wieczora miał jeden przegrać przeszło 200 tal. do banku. Ten co trzymał bank pociągniętym jest do odpowiedzialności sądowej.

— W dniu 11. b. m. padł tambour major tknięty paraliżem, gdy na czele tamborów przechodził z obluzem warty przez most chwaliszewski do miasta. Odniesiono go do domu prywatnego.

Przybyli do Poznania dnia 13. Stycznia.

BAZAR: Kubicki z Miłosławia, Duliński z Sławna, Ostrowski z Gutów, Żychliński z Sokolnik, Gulcz z Ciążynia, Radoński z Daleszyna, Kobierzycki z Polski, Moszczyński z Krakowa.

MYLIUSA HOTEL DREZDEŃSKI: Stimming i Hirschfeld z Lipska, Strilak z Waitze, Fraustädter z Hamburga, Hirschberg, Levin, Cohn, Noak i Franke z Berlina.

BUSCHA HOTEL RZYMSKI: Siegert z Wrocławia, Maisch z Hanau, Badt z Berlina, Turno z Obiezierza, Hoffmann z Brzega.

HOTEL DU NORD: baron von Winterfeld z Hohen-Laudin, Sławski z Komornik, hrabia Kwilecki z Górn. Siedlec, prob. Laudin z Uścia, Schönberg i Kohlhagen z Leszna.

OEHMIGA HOTEL FRANCUSKI: Wille z Berlina, Schönemann z Szamotuł, Böthelt z Trzebisławek, hr. Biński z Ćmachowa, Liebelt z Strzelna, Asch z Rawicza.

POD CZARNYM ORŁEM: Modlibowski z Goliny starej, Rohrmann z Pogorzeli.

STERNA HOTEL EUROPEJSKI: von Frankenberg z Buckau, Freund z Burga, Lobeck z Berlina, von Pellet z Brunświku, Beley z Krefeldu, Schmidts z Kolonii, Ziehlke z Gołuchowa.

HOTEL PARYSKI: Dehmel z Młodaska.

HOTEL BERLINSKI: Braunig z Skoków, Jouanne z Lusowa, Mielke z Gołańczy, Kollmann z Bydgoszczy.

KEILERA HOTEL ANGIELSKI: Gumpert z Łekna, Lövinsohn z Wronek, Bemsian z Berlina, Guttmann z Grodziska.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Zamężna ***Marya Heckerowa*** z ***Ginterów*** z **Wolsztyna**, teraz w **Piotrkowie** w Królestwie Polskiém przebywająca, przeciw swemu mężowi byłemu właścicielowi wiatraka ***Dawidowi Heckerowi***, który dawniéj w **Wolsztynie** zamieszkiwał i ztąd w roku 1857. do Królestwa Polskiego się wyniósł, zaniosła skargę rozwodową o cudzołóstwo na fundamencie §. 670. Tyt. I. Części II. P. p. k.

Ponieważ teraźniejsze miejsce pobytu ***Hekkera*** nie znajome, przeto on się niniejszém publicznie zapozywa, aby się w terminie do odpowiedzi na skargę rozwodową na dzień 16. Maja 1863. przed południem o godzinie 10éj przed deputowanym Radzcą Sądu powiatowego ***Behrnauerem***, w pokoju terminowym pod Nr. 7. wyznaczonym meldował i na skargę odpowiedział, w przeciwnym bowiem razie przyjętém będzie, że on w skardze podane czyny zaprzecza i dalszéj decyzyi oczekuje.

Wolsztyn, dnia 16. Września 1862.

Królewski Sąd Powiatowy. Wydział. I.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu.

Zgromadzenie dnia 12. Stycznia 1863.

Żyto (węcpel po 25 szefli) trzyma się w cenie. Na Styczeń $39\frac{3}{4}$ pł., na Styczeń Luty $39\frac{3}{4}$ list. $\frac{2}{3}$ pien., na Luty Marzec 40 list. $39\frac{3}{4}$ pien., na Marzec Kwiecień 40 list. $39\frac{5}{6}$ pien., na wiosnę $40\frac{1}{8}$—$\frac{1}{6}$ pł., na Kwiecień Maj $40\frac{1}{3}$ list. $\frac{1}{6}$ pien.

Okowita (beczka 8000 kwart Trallesa) słaba cena. Wpowiedziano 21,000 kwart. Na Styczeń $13\frac{5}{6}$—$\frac{19}{24}$ pł., na Luty $13\frac{7}{8}$ pł., na Marzec $14\frac{1}{12}$ list. i pien., na Kwiecień $14\frac{1}{4}$ list. i pien., na Maj $14\frac{1}{2}$ list. $\frac{5}{12}$ pien., na Czerwiec $14\frac{3}{4}$ list. $\frac{2}{3}$ pien.

Wiadomości handlowe.

Berlin, 12. Stycznia.

Pszenica 60—73 tal.

Żyto Styczeń Luty $46\frac{1}{2}$ tal., na wiosnę $46\frac{1}{4}$ no 46 tal.

Jęczmień wielki i mały 31—38 tal.

Groch do gotowania 48—54 tal.

Groch na pastwę 43—45.

Oléj rzepiowy na Styczeń $14\frac{5}{6}$ tal., na Styczeń Luty $14\frac{17}{24}$ tal., na Kwiecień Maj $14\frac{2}{3}$ tal., na Maj Czerwiec $14\frac{7}{12}$ tal.

Olej lniany 14 tal.

Okowita na Styczeń i Styczeń Luty $14\frac{2}{3}$—$\frac{7}{12}$ do$\frac{5}{8}$ tal., na Kwiecień Maj $15\frac{1}{4}$—$\frac{1}{3}$—$\frac{1}{4}$ tal., na Czerwiec Lipiec $15\frac{3}{4}$ tal.

Kurs giełdy Berlińskiéj.

Dnia 9. Stycznia 1863.	Stopa pCt.	Na pr. kurant papieramі.	Na pr. kurant gotowizną.
Pożyczka rządowa dobrowolna. . . .	$4\frac{1}{2}$	102	—
„ z roku 1859.	$4\frac{1}{2}$	—	$107\frac{1}{4}$
„ z roku 1856.	$4\frac{1}{2}$	—	102
„ z roku 1853.	4	—	$99\frac{3}{4}$
Obligi długu skarbowego	$3\frac{1}{2}$	—	$89\frac{3}{4}$
dito Marchii Elektoralnéj i Nowéj .	$3\frac{1}{2}$	$89\frac{7}{8}$	—
dito miasta Berlina.	$4\frac{1}{2}$	—	103
dito „	$3\frac{1}{2}$	—	90
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowéj	$3\frac{1}{2}$	—	$92\frac{1}{4}$
dito dito	4	—	102
dito Pruss Wschodnich . .	$3\frac{1}{2}$	—	$88\frac{1}{2}$
dito Pomorskie	$3\frac{1}{2}$	—	92
dito dito	$4\frac{1}{4}$	—	$100\frac{1}{4}$
dito W. X. Poznańskiego .	4	—	$103\frac{7}{8}$
dito W. X. Poznańskiego .	$3\frac{1}{2}$	—	$98\frac{3}{4}$
dito W. X. Pozn. (nowe). .	4	—	$97\frac{3}{4}$
dito Szląskie	$3\frac{1}{2}$	—	—
dito Pruss Zachodnich. . .	$3\frac{1}{2}$	$88\frac{1}{4}$	—
Bilety rentowe Poznańskie	4	—	$99\frac{1}{4}$
Obligacye miejskie II. Em. Pozn. . .	4	—	$98\frac{1}{4}$
Obligacye prowincyalne Poznańskie .	5	—	—
Papiery banku prow. Poznańskiego .	—	—	$97\frac{1}{4}$
Louisdory	—	—	$110\frac{1}{4}$
Akcye kolei żelazn. Starogr. Pozn. . .	4	—	$108\frac{1}{2}$

Stan Termometru i Barometru, oraz kierunek wiatru w Poznaniu.

Dzień	Stan termometru najniższy	Stan termometru najwyż.	Stan barometru.	Wiatr.
5. Styczn.	— 2,2°	+ 2,6°	27„ 9, 5„„	Poł. wsch.
6. „	— 2,0°	+ 2,0°	27„ 8, 8„„	Poł. wsch.
7. „	— 0,8°	+ 2,0°	27„ 6, 5„„	Południow.
8. „	+ 0,5°	+ 4,5°	27„ 6, 7„„	Poł. wsch.
9. „	+ 0,6°	+ 1,3°	27„ 10, 6„„	Poł. wsch.
10. „	+ 0,8°	+ 1,6°	28„ 1, 0„„	Poł. wsch.
11. „	+ 0,0°	+ 3,6°	27„ 10, 8„„	Południow.